

Ympäristönsuojelun valvontaohjelma vuodelle 2026

Siilinjärven viranomaislautakunta on hyväksynyt 23.1.2024 ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n ja jätelain (646/2011) 124 §:n mukaisen Siilinjärven kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman vuosille 2024–2026.

Valvontasuunnitelmaan perustuen ympäristönsuojelupäällikkö laatii vuosittain valvontaohjelman (viranomaislautakunnan päätös toimivallan siirrosta 26.4.2022). Ohjelma on laadittu ympäristönsuojelulain 168 §, ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 30 § ja jätelain 124 § perustuen.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatimisveloitteen tavoitteena on tehostaa valvontaa ja pyrkiä mahdollisimman hyvään vaikuttavuuteen kohdentamalla valvonta ympäristönsuojelun kannalta merkittävimpiin tehtäviin. Valvontaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon edellisen vuoden valvontaohjelman toteutuminen.

Vuoden 2025 valvontaohjelman toteutumisen arviointi

Vuonna 2025 ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen säännöllinen valvonta toteutui toimivissa kohteissa hyvin. Valvontaohjelmaan kirjatusta määräaikaistarkastuksista tehtiin 13 tarkastusta (suunnitelma 16 tarkastusta) eli noin 81 %, mutta kolmessa kohteessa ei ollut vuoden aikana toimintaa, joten toimivissa kohteissa toteuma oli 100 %. Muita valvontaohjelman mukaisia tarkastuksia (jälkivalvonta ja muu valvonta) tehtiin 17 tarkastusta (suunniteltu 9 tarkastusta). Suunnitelluista tarkastuksista yksi siirtyi vuodelle 2026 ja yksi kohde ei ole aloittanut toimintaa. Vuosiraportointivelvollisia kohteita oli vuonna 2025 45 kohdetta, joista 43 kohdetta teki vuosiraportin. Lähes kaikki vuosiraportit tulivat ja tarkastettiin YLVA-järjestelmässä. Pari vuosiraporttia tuli edelleen sähköpostilla.

Viranhaltijat osallistuivat Yara Suomi Oy:n Siilinjärven toimipaikan kaivoksen ja tehtaiden määräaikaistarkastuksille sekä muiden ELY-keskuksen valvontavastuulla olevien kohteiden tarkastuksille.

Seuraavassa taulukossa on säännöllisen valvonnan kohteiden lukumäärä vuonna 2025 toimialoittain sekä kohteisiin suunniteltujen ja toteutuneiden tarkastusten määrä:

Toimiala	Kohteiden lukumäärä	Määräaikaistarkastukset		Muut tarkastukset		Vuosiraportti Toteuma
		Suunniteltu	Toteutuma	Suunniteltu	Toteuma	
Metalliteollisuus	1	0	0	0	0	1
Maaperän aineiden otto	10	4	2	0	8	8
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	2	1	1	0	0	2
Liikenne	1	0	0	0	0	1
Jätteiden sekä jätevesien käsittely	10	2	2	5	4	2
Muu toiminta	1	0	0	0	0	1
Energiantuotantolaitos	8	0	0	0	0	8
Asfalttiasemat	5	3	2	0	2	3
Polttoaineen jakeluasemat ja polttoainevarastot	9	0	0	3	2	1
Orgaanisia liuottimia käytävä toiminta	2	0	0	0	0	2
Kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat	1	0	0	0	0	1
Eläinsuojat	24	2	2	1	1	10
Jätelain 100 § valvontakohteet	4	4	4	0	0	4
Merenkulun ympäristönsuojelulain valvontakohteet	2	0	0	0	0	0
Yhteensä	80	16	13	9	17	44

Taulukko 1.Säännöllisen valvonnan kohteiden valvonta vuonna 2025

Muu valvonta ja toiminta

Siilinjärvellä oli vuonna 2025 voimassa 26 maa-ainelain mukaista lupaa. Vuoden 2025 aikana tarkastettiin kaikki aktiivisessa toiminnassa olevat ottoalueet sekä osa alueista, joissa ei ollut toimintaa. Tarkastuksia tehtiin 23 kappaletta.

Maa-ainesten ottoalueilla, asfalttiasemilla sekä meluilmoituksilla hyväksyttyä murskaustoimintaa valvottiin aloitustarkastuksilla. Osalla kohteissa tehtiin myös lopputarkastus tai muu tarkastus murskausjakson päättymisen jälkeen. Meluilmoituksella hyväksytyn murskaus-toiminnan tarkastuksia tehtiin 5 kpl. Säännöllisen valvonnan kohteiden aloitus- ja lopetustarkastukset on merkitty taulukkoon 1.

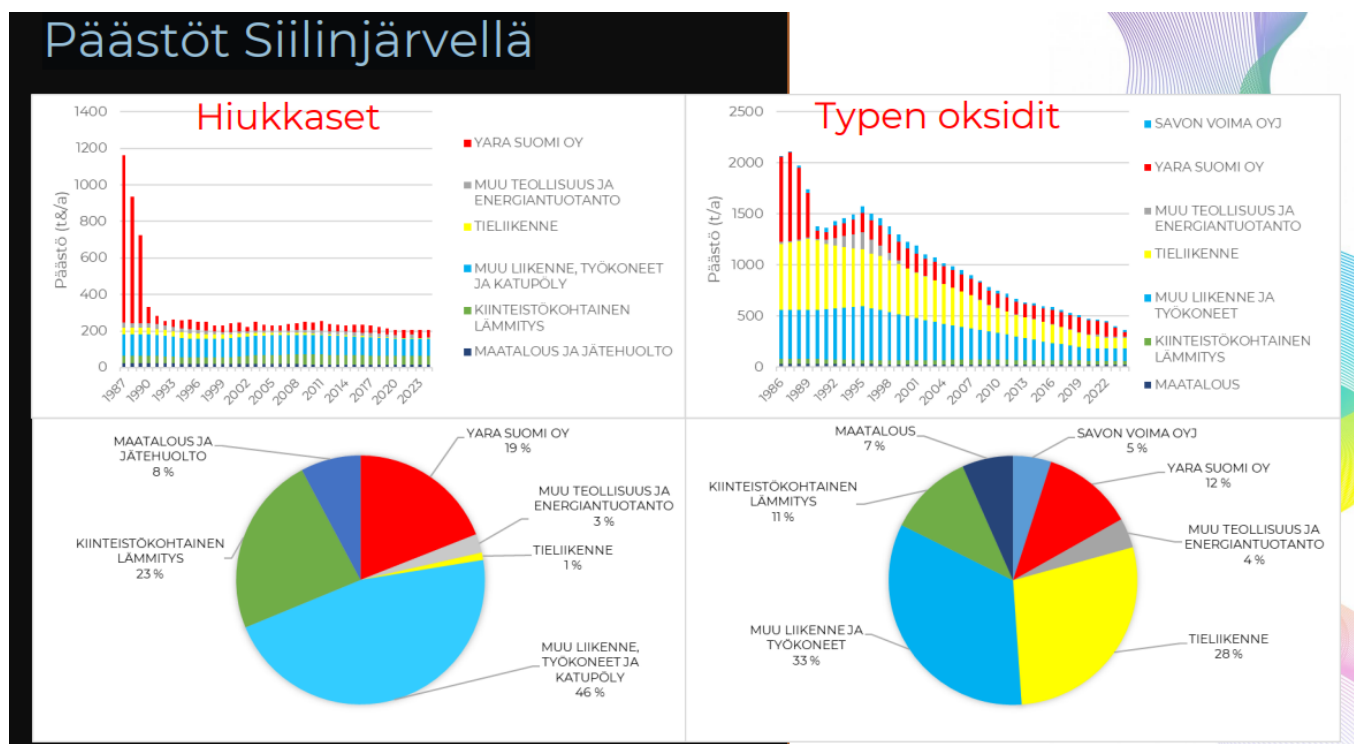
Ympäristön roskaantumista ja epäsiisteyttä valvottiin viranomaislautakunnan hyväksymän työohjelman mukaisesti 16 kohteessa, joista 15 oli taajama-alueelle sijoittuvia yritysalueita - hevosalleja, kuljetusliikkeitä sekä autokorjaamoja. Ympäristön siisteyden valvonnan lisäksi tarkastuksilla selvitettiin yritysten jätehuoltoa ja erotinjärjestelmiä. Pääosin yritystonttien yleisilme oli siisti ja ulkovarastointi oli hyvin hoidettu. Kohteille, joissa siivouksia ja piha-alueen järjestelyjä oli tarpeen tehdä, lähetettiin pöytäkirjassa kehotukset ja ohjeet määräaikaan siivousten tekemisestä. Kohteissa tehtiin syksyllä seuranta-tarkastukset. Jätelain perusteella valvottiin roskaantumista omien havaintojen ja yhteydenottojen perusteella. Roskaantumisen valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 12 kpl.

Vuoden 2025 aikana suoritettiin myös kompostoinnin valvontaa liittyen biojätteiden erilliskeräysvelvoitteeseen taajama-alueilla. Kompostoinnin tarkastukset toteutettiin Siilinjärvellä kesäkuussa

Vuorelan ja Toivalan alueilla. Tarkastuksia tehtiin yhteensä 22 kohteeseen, joissa suurimassa osassa kompostointi oli asianmukaista.

Viemäriin liittämiselvöllisten kiinteistöjen jätevesien käsittelyä valvottiin vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä. Tarkastuksia tehtiin vapautushakemusten käsittelyyn liittyen 5 kiinteistölle.

Ilmanlaadun seuranta jatkui vuonna 2025 kirkonkylässä keskuskorttelissa. Vuoden 2025 ilmanlaaturaportti valmistuu kevään 2026 aikana. Vuoden 2024 ilmanlaaturaportin mukaan teollisuuden, laitosten ja hajapäästöjen hiukkaspäästöt olivat noin 200 tonnia ja typen oksidien päästöt noin 400 tonnia. Päästöt olivat samaa tasoa kuin vuonna 2023. Päästöjen jakauma on esitetty seuraavassa kuvassa:

Kuva 1. Hiukkasten ja typen oksidien

Katupölykausi ajoittui vuonna 2024 maal- ja huhtikuulle. Sorakujan mittausasemalla kansallinen ohjearvo $70 \mu\text{g}/\text{m}^3$ ylittyi maaliskuussa. Hengitettävien hiukkasten pitoisuudet olivat koholla myös tammi-kuussa katupölyn takia. Hengitettävien hiukkasten vuosikeskiarvo oli hiukan korkeampi kuin vuonna 2023. Pienhiukkasten pitoisuudet olivat yleisesti korkeita tammi-helmikuussa ja joulukuussa kovilla pakkasilla. Typpioksidien pitoisuudet olivat korkeimmillaan talvikuukausina tammi-, helmi- ja joulukuussa sekä alkukeväästä maaliskuussa. Poikkeuksellisen korkeaksi pitoisuudet nousivat joulukuun pakkasilla, jolloin Sorakujalla ylittivät kansallinen tunti- ja vuorokausiohjearvo.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmahanke päättyi vuonna 2024. Suojelusuunnitelmat hyväksyttiin kunnanvaltuustossa toukokuussa 2025.

Ympäristönsuojelu-tulosalue osallistui aktiivisesti kunnan ilmastotyöhön vuonna 2025. SISU-hankkeessa valmisteltiin kunnan resurssiviisaus- ja ilmasto-ohjelman päivitystä sekä Ympäristö-vahti-järjestelmää, jolla on tarkoitus seurata kunnan resurssiviisaus- ja

ilmastotyötä. Ohjelman päivitys valmistuu alkuvuodesta 2026 ja seurantatyökalu otetaan käyttöön vuonna 2026.

Valvonnan laatu ja vaikuttavuuden arviointi

Ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on valvottu ympäristöministeriön ympäristövalvonnan ohjetta (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2016) soveltaen. Ohje on tarkoitettu ympäristönsuojelulain, jätelain, vesilain ja merenkulun ympäristönsuojelulain tarkoittamille valtion valvontaviranomaisille (ELY-keskukset). Ohjeen liitteessä on kuvattu pienille ja keskisuurille kunnille hyviä valvontakäytäntöjä.

Valvonnassa keskeisiä elementtejä ovat olleet tarkastuskäytien suunnittelu etukäteen ja tarkastuskäynnillä käsiteltävistä asioista ilmoittaminen tarkastuskohteeseen. Kohteiden, joihin ei tehty vuoden 2025 aikana tarkastusta, mutta joilla on vuosiraportointivelvollisuus, toiminnan luvan- ja säädöstenmukaisuutta on arvioitu vuosiraporttien tarkastamisen yhteydessä.

Määräaikaistarkastuksista laadituissa pöytäkirjoissa asetettuja määraikoja on valvottu ja tarvittaessa toiminnanharjoittajaa on huomautettu, mikäli määräaika ei ole noudatettu.

Vuoden 2026 valvontaohjelma

Vuoden 2026 valvontaohjelmaan sisältyvät ympäristönsuojelun tietojärjestelmässä (YLVA) olevat ympäristönsuojelulain nojalla lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintivelvolliset kohteet sekä merenkulun ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla rekisteröitävät kohteet. Ohjelman liitteenä on kohdekohtainen tarkastussuunnitelma, joka perustuu toimiala- ja kohdekohtaiseen riskinarviointiin sekä niiden perusteella määriteltyn valvontaluokkaan (tarkastustiheys).

Tarkastussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon edellisten vuosien valvontaohjelmien toteutuminen. Periaate on, että mikäli valvontaohjelman mukaista määräaikaistarkastusta ei ole tehty, tehdään se seuraavana vuonna. Lisäksi tarkastussuunnitelmassa on otettu huomioon edellisten vuosien valvontaohjelmien mukaisissa tarkastuksissa todetut jatkovalvontatarpeet sekä muussa valvonnassa esille tulleet asiat.

Seuraavassa taulukossa on esitetty säännöllisen valvonnan kohteiden lopullinen valvontaluokka (huomioitu toimialakohtaiset ja kohdekohtaiset riskipisteet), kohteiden lukumäärä sekä kohteisiin suunnitellujen määräaikaistarkastusten ja muiden valvontatoimien lukumäärä vuonna 2026.

Toimiala	Valvonta-luokka ¹⁾	Kohteiden lukumäärä	Määräai-kaistarkas-tukset	Muut tar-kastukset	Vuosira-portointi-velvolli-set
Metalliteollisuus	III	1	0	0	1
Maaperän aineiden otto	II - III	9	2	0	10
Elintarvikkeiden tai rehujen valmis-tus	II - III	2	0	0	2
Liikenne	II	1	0	0	1
Jätteiden sekä jätevesien käsittely	II - III	10	3	3	4
Muu toiminta	IV	1	0	0	1
Energiantuotantolaitos	III	8	0	0	8
Asfalttiasemat	II - III	5	1	1	3
Polttoaineen jakeluasemat ja polt-toainevarastot	II - III	9	1	4	1
Orgaanisia liuottimia käyttävä toi-minta	III	2	0	0	2
Kiinteät betoniasemat ja betonitu-tetehtaat	II	1	1	0	1
Eläinsuojat	III - IV	24	5	1	10
Jätelain 100 § valvontakohteet	II - III	4	0	0	0
Merenkulun ympäristönsuojelulain valvontakohteet	III	2	0	0	0
Yhteensä		79	13	9	44

1) I, tarkastus vuosittain; II tarkastus kerran kolmessa vuodessa; III, tarkastus kerran viidessä vuodessa; IV, tarkastus kerran kahdeksassa vuodessa

Ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja valvotaan määräaikaistarkastusten lisäksi tarkastamalla toiminnanharjoittajilta saadut laitosten vuosiraportit sekä mahdolliset muut lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset tai tarkkailutulokset. Tarpeen mukaan raporteista pyydetään lisäselvityksiä. Tarkkailumääräyksiä tai hyväksyttyä suunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta tai valvontaviranomaisen aloitteesta. Valvontaan sisältyy myös ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten ja yleisöilmoitusten käsittely sekä määräaikaistarkastuksella annettujen määräysten jälkivalvonta.

Muu valvonta ja toiminta

Maa-ainesten ottamista valvotaan maa-aineslupa- perustuen aloitus- ja lopetuskatselmuksilla sekä vuosittaisilla tarkastuksilla kohteissa, joissa on aktiivista toimintaa. Maa-ainesalueiden pohjavesitarkkailu perustuu Harjamäki-Käärmelähdän ja Kärängänmäen pohjavesialueilla yhteistarkkailuun, jossa vuosittain seurataan pohjaveden korkeutta ja laatua. Muilla maa-ainesalueilla pinta- ja pohjavesitarkkailusta on määrätty maa-aines- ja yhteisluissa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa on vireillä 15 vesihuoltolain mukaista vapautushakemusta viemäriin liittämismääräyksen vuoksi. Hakemukset käsitellään alkuvuoden 2026 aikana. Lisäksi jatketaan vesihuoltolaissa säädettyä liittämismääräyksen valvontaa ja pohjavesialueella olevien kiinteistöjen kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyn valvontaa.

Ympäristön roskaantumisen ja epäsiisteyden valvontaa jatketaan suunnitelmallisella siisteysvalvonnalla jätelain 72 §:ään ja maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:ään perustuen yhteistyössä kunnan

rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Lisäksi valvotaan roskaantumista yhteydenottojen ja omien havaintojen perusteella.

Valvontaohjelman toteutumisen arviointi

Valvontaohjelman toteutumista arvioidaan osana tilinpäätösvalmistelua ja osana tulevien vuosien valvonnan suunnittelua. Valvonnan vaikuttavuutta seurataan määräaikaistarkastuksista laadituissa pöytäkirjoissa annettujen jatkotoimenpiteiden valvonnalla.

Valvonnasta perittävät maksut

Ympäristönsuojelulain 205.2 §:n mukaan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmassa esitetyistä säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Siilinjärvellä maksu peritään viranomaislautakunnan 19.11.2024 hyväksymien maksujen mukaisesti. Taksan mukaan valvontaohjelmaan perustuvasta, korkeintaan 7 tuntia kestävästä määräaikaistarkastuksesta peritään 430 € (mikroyrityksiltä 322,50 €). Valvontaohjelmaan perustuvasta määräaikaistarkastuksesta, johon käytetty aika yli 7 tuntia, peritään 62,00 euroa tunnilta. Määräaikaistarkastuksen takia tehtävästä uusintatarkastuksesta peritään maksu tarkastukseen käytetyn tai asian käsittelyn vaatiman työajan omakustannusarvon perusteella. Vuosiraportin tarkastamisesta peritään 120 €.

Valvontaohjelman ja tarkastussuunnitelman julkisuus

Valvontaohjelma ja sen liitteenä oleva toimialakohtainen riskinarviointi ovat julkisia asiakirjoja. Ohjelman liitteenä oleva laitoskohtainen tarkastussuunnitelma (valvontaluokka / tarkastustiheys), joka perustuu toimialakohtaiseen ja laitoskohtaiseen riskinarviointiin, ei ole julkinen julkisuuslain (621/1999) 24.1,15 §:ään perustuen. Edellä mainitun lainkohdan mukaan ”asiakirjat, jotka sisältävät tietoja viranomaisen tehtäväksi säädetyistä tarkastuksista tai muusta valvontatoimeen liittyvästä seikasta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen” ovat salaisia. Toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietoon kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle. Toiminnanharjoittajan valvontaluokan määräytyminen käydään läpi määräaikaistarkastuksilla.

Valvontaohjelman mukaisista tarkastuksista ilmoitetaan toiminnanharjoittajalle etukäteen hallintolain 39 §:n mukaisesti.

Matti Nousiainen
ympäristönsuojelupäällikkö
asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Liitteet

Toimialakohtainen riskinarviointi
Kohdekohtainen tarkastussuunnitelma (ei julkinen)